

Galeria bohaterów *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej

- **Justyna Orzelska**

Justyna Orzelska, jedna z pierwszoplanowych postaci powieści Elizy Orzeszkowej pt.: „Nad Niemnem”, to **młoda, mająca dwadzieścia cztery lata**, kobieta. Przez innych postrzegana była jako **niewiasta wielkiej urody** – miała długie, czarne włosy, wysoką i smukłą sylwetkę, delikatną cerę, purpurowe usta oraz wielkie, szare oczy.

Na dziesięć lat przed rozpoczęciem akcji powieści zmarła jej matka, a ona sama zamieszkała wraz z ojcem w domu Benedykta Korczyńskiego.

Wielki wpływ na postawę Justyny Orzelskiej miała **nieszczęśliwa miłość, którą przeżyła w młodości**. Swój uczuciem obdarzyła Zygmunta Korczyńskiego, lecz ze względu na swój mierny status społeczny i materialny została odrzucona przez Andrzeję Korczyńską, wolącą wysłać syna zagranicę. Justyna Orzelska uświadomiła sobie, iż chociaż w domu Korczyńskich pełni znaczącą rolę, w społeczeństwie jej pozycja niewiele znaczy. **Stała się więc niedostępna i dumna**, a całą swoją energię starała się pożytkować pomagając w prowadzeniu gospodarstwa. Konsekwentnie unikała życia towarzyskiego i usuwała się na bok, by nie narażać się na kolejne przykrości. Nawet powrót Zygmunta nie zmienił jej nastawienia i odrzuciła jego zaloty (miał już żonę Klotyldę).

Orzelska doskonale zdawała sobie sprawę z tego, jak bardzo Zygmunt się zmienił na skutek zagranicznych wyjazdów – stał się człowiekiem przekonanym o swojej wyższości nad innymi, gardzącym wszystkim, co polskie. Zdobyte doświadczenie i mądrość życiowa powstrzymały Justynę przed związaniem się z synem pani Andrzejewej, a także przyjęciem oświadczeń Różyca – morfinisty i człowieka raczej próżnego, kładącego wielki nacisk na zewnętrzne aspekty życia. Nie można więc zaprzeczyć, iż **bohaterką kierowały rozsądek i racjonalnie podchodziła do rzeczywistości**. Wciąż jednak nie mogła odnaleźć szczęścia.

Być może życie Justyny Orzelskiej pozostałoby bezbarwne i naznaczone smutkiem, gdyby nie poznanie Janka Bohatyrowicza. Szybko stał się on dla niej kimś więcej niż osobą, z którą lubiła spędzać czas. To właśnie on rozświetlił dotychczasową szarość jej egzystencji i przyczynił się do odzyskania przez Justynę wiary w siebie. Przestała ona tkwić w ograniczonym wzajemnymi relacjami i ocenami świecie arystokracji, a **zaczęła oddawać się pracy**. Nie miała już oporów przed zadawaniem się z ludźmi prostymi. Wraz z Jankiem uczestniczyła w zniwach, także dzięki niemu poznała historię okolicznych ziem, co napełniło ją dumą i przekonaniem o wielkiej wartości tradycji. Justyna wzięła również udział w wiejskim weselu, co ostatecznie przekonało ją, że powinna porzucić strach przed reakcją otoczenia i poślubić kochanego przez nią Bohatyrowicza.

Justyna Orzelska jest postacią dynamiczną. Początkowo tkwi w świecie bogatej szlachty, której życie determinowane jest przez pochodzenie, zamożność oraz zdanie innych ludzi wysoko urodzonych. Jako że sama pochodzi z ubogiej rodziny, odgrywa w tym środowisku marginalną rolę, co staje się przyczyną jej cierpienia i utraty wiary we własne możliwości. Jednak uczucie do Bohatyrowicza zmienia jej podejście do życia – kobieta w końcu odnalazła wartości, którym pragnęła hołdować i przekonała się, że miłości nie należy ograniczać pochodzeniem i stanem posiadania. Widziała także szansę dla siebie w **szerzeniu edukacji wśród prostego ludu, będąc pewną, że jej działanie bardzo im pomoże**.

W postawie Justyny Orzelskiej widoczne są najważniejsze **postulaty polskiego pozytywizmu**. Początkowo była ona kobietą raczej bezradną, niesamodzielną i żyjącą na uboczu. Dzięki miłości wyemancypowała się i odnalazła drogę do szczęścia. W dodatku wielką wagę przykładła do pracy, która dawała jej poczucie radości i wolność. Natomiast w przyszłości pragnęła przyczynić się do poprawiania warunków bytowych ludzi biednych, pomagając im w zdobyciu wykształcenia, niezbędnego do znalezienia lepszej pracy.

- **Benedykt Korczyński**

Benedykt jest wysokim mężczyzną z długim wąsem. Jego ręce są spracowane, a skóra opalona. To najmłodszy syn Stanisława Korczyńskiego. Otrzymał staranne wykształcenie. Pochodzi ze średniozamożnej szlachty. Miał dwóch braci, Dominika i Andrzeja, i siostrę Jadwigę. Z woli ojca zarządza rodzinnym Korczynem.

Benedykt jest **przywiązany do swojej ziemi**. To racjonalista. Żonaty z Emilią, z którą się nie rozumieją, mają dwoje dzieci: Witolda i Leonie. Z Witoldem nie potrafi przez dłuższy czas znaleźć wspólnego języka. Zmienia to dopiero szczerą, długą rozmowę. Benedykt jest skonfliktowany ze swoimi sąsiadami Bohatyrowiczami, z którymi przyjaźnił się jego zmarły brat, Andrzej.

Mężczyzna **został wychowany w rodzinie z tradycjami demokratycznymi**, lecz czas rozmył nieco ideały jego młodości, a proza życia i liczne problemy przysłoniły młodzieńcze cele.

Benedykt regularnie czyta prasę, jest na bieżąco z polityką. **Czuje się osamotniony**. Jego żona żyje w świecie czytanych romansów, nie rozumie jego stosunku do gospodarstwa i **zamiłowania do pracy**. Siostra wyszła za mąż za snoba, a Dominik mieszka w Rosji i można powiedzieć, że „sprzedał się Rosjanom”, natomiast drugi brat – Andrzej – zginął w powstaniu.

Bohater **stara się być dobrym gospodarzem i ojcem**. Opłaca studia synowi. Próbuje też jak najlepiej wychować córkę. Od problemów rodzinnych ucieka jednak w pracę, która pochłania prawie cały jego czas.

- **Witold Korczyński**

Syn Benedykta i Emilii. Ma dwadzieścia lat. Studiuje agronomikę (agronomię). Jest **pełen zapału do pracy, inteligentny, bystry** i pragnie wcielić wszystkie wyznawane idee w czyn.

W czasie wakacji w Korczynie popada w coraz to większy konflikt z ojcem, jednak ostatecznie dochodzi między nimi do zgody i porozumienia. Dzięki Witoldowi i jego mediacjom Benedykt godzi się w końcu z sąsiadami Bohatyrowiczami, z którymi procesował się przez dwa lata.

Witold jest orędownikiem hasel pozytywistycznych, m.in. pracy organicznej oraz pracy u podstaw. Przyjaźni się z Bohatyrowiczami i chętnie do nich zagląda. Prowadzi długie rozmowy z Anzelmem na temat przeszłości – Anzelm dostrzega w nim cechy charakteru wuja Witolda, Andrzeja.

- **Andrzejowa Korczyńska**

Jest zadbaną kobietą. Ma niewiele zmarszczek, siwiejące włosy, ładne dłonie. Smutne oczy ma zazwyczaj spuszczone.

To żona Andrzeja Korczyńskiego poległego w powstaniu styczniowym. Pochodzi z bogatej rodziny. Jako wiano wniosła rodzinne Osowice, w których obecnie mieszka. Po śmierci męża nigdy nie wyszła za mąż. Wychowała samotnie **syna Zygmunta**, który dziś ma około trzydziestu lat.

Korczyńska pielęgnuje pamięć o swoim mężu i o powstaniu. Mimo iż od śmierci Andrzeja upłynęło wiele lat, kobieta nigdy nie zdjęła żałoby.

Chociaż Andrzej Korczyński był od niej uboższy, poślubiła go z wielkiej miłości i przeżyła z nim szczęśliwie osiem lat. Podzielała jego poglądy polityczne, jednak ciężko jej było bratać się z ludźmi ze wsi. Wyrosła bowiem na dworze szlacheckim i w obecności chłopów czuła się nieswojo. Andrzej akceptował jej dystans i rozumiał ją.

Andrzejowa Korczyńska jest **osobą skromną i cichą**. Bardzo przeżywała konflikt ze swoim synem Zygmuntem, który nie rozumiał ideałów swojego ojca i miał je za nic.

- **Anzelm Bohatyrowicz**

Jest bratem poległego w powstaniu Andrzeja. **W młodości kochał Martę, której się oświadczył.** Po jej odmowie zamknął się w sobie i nigdy z nikim się nie związał. Długo chorował. W prowadzeniu gospodarstwa pomaga mu syna Jerzego, Jan.

Rana, którą odniósł w powstaniu, spowodowała, że Anzelm zawsze ma na głowie grubą baranicę, której nie zdejmuje nawet w upalne dni. **Oddany ideałom powstańczym, często rozpamiętuje przeszłość.** Pielęgnuje też pamięć o protoplastach rodu: Janie i Cecylii, których mogiłę regularnie odwiedza. Często bywa też w lesie na grobie swojego brata powstańca.

Żywi uraz do Benedykta, że ten skonfliktował się z Bohatyrowiczami i zapomniał o ideałach z czasów powstania. Nie może zrozumieć, dlaczego do tego doszło, skoro jego brat Jerzy i brat Benedykta – Andrzej walczyli ze sobą ramię w ramię, a dziś dzielą jedną mogiłę.

- **Jan Bohatyrowicz**

Syn Jerzego. Wychowuje swoją przyrodnią siostrę Antolkę i pomaga prowadzić gospodarstwo Anzelmowi. Jest bardzo pracowity, pięknie śpiewa. Zakochuje się Justynie, której wkrótce się oświadcza.

- **Marta**

Wychowana w Korczynie przez rodziców Benedykta, obecnie pomaga prowadzić dom Korczyńskich. **Kiedyś odrzuciła oświadczyny Anzelma.** Nigdy nie wyszła za mąż. Ma częste napady kaszlu.

- **Emilia Korczyńska**

Żona Benedykta, wiecznie chora z urojenia, lubująca się w romansach i plotkach.

- **Zygmunt Korczyński**

Syn Andrzejowej Korczyńskiej, skonfliktowany z matką, nie podziela jej poglądów na temat powstania i śmierci ojca. Kosmopolita. Jego żoną jest Klotylda. Chętnie odnowiłby romans z Justyną.

- **Teofil Różyc**

Wysoko postawiony szlachcic. Lubi wystawne życie i dalekie podróże. Miewa liczne przelotne romanse. Większość majątku już zmarnował. Jest uzależniony od morfiny. Stara się o rękę Justyny Orzelskiej.